

Průvodce Čínou 21. století

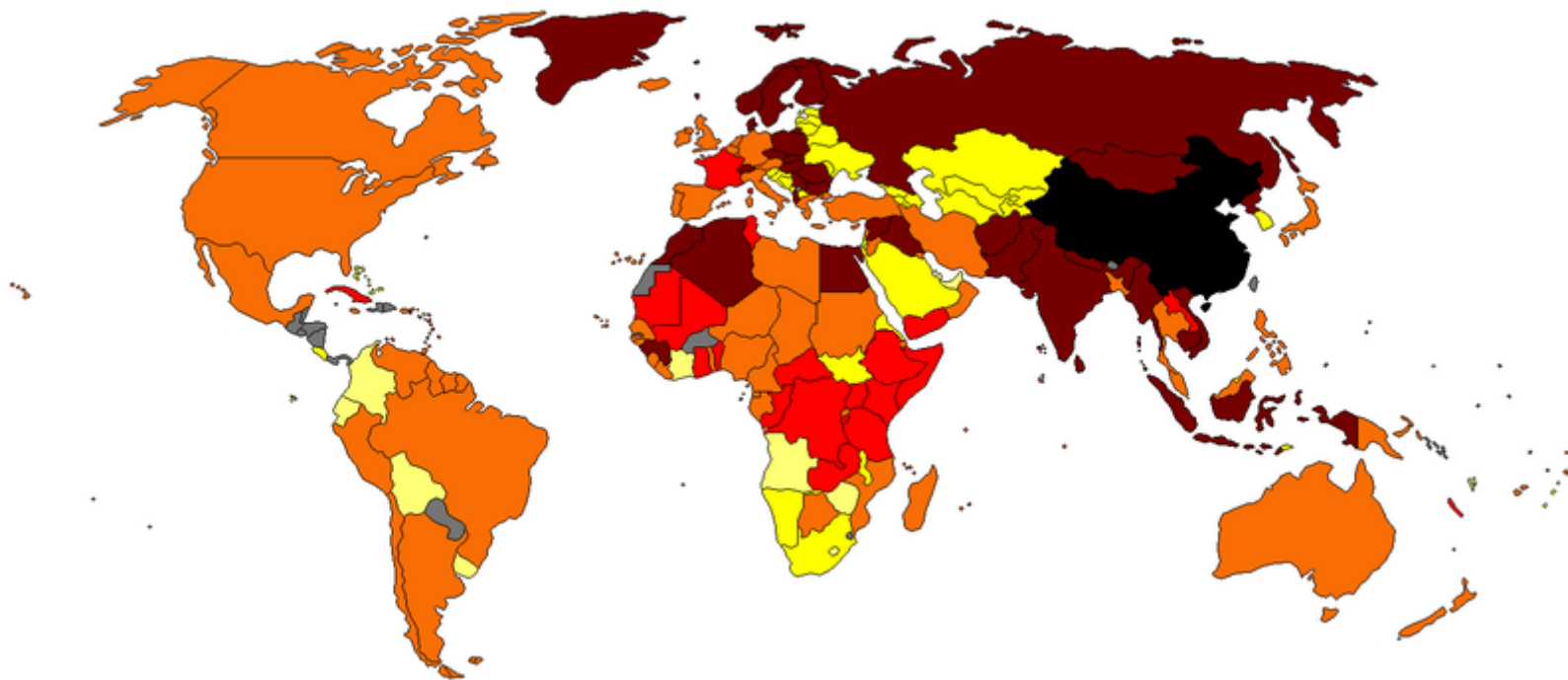

Ai Weiwei, 1995, „Upuštění vázy z dynastie Han na zem“

Vývoj mezinárodních vztahů

- 1949 založení ČLR a ČR na Taiwanu – soupeření o mezinárodní podporu a diplomatické vztahy
- 50.léta podpora komunistického bloku
- 1950-53 Korejská válka
- 1962 válka s Indií o sporná území
- 1960-69 vyostření sporů se SSSR, orientace na rozvojové státy, neutralita
- 1971 přijetí do OSN (ČR na Taiwanu zde končí)
- od 70.let orientace na Západ (USA)
- od 1978 „otevírání se Číny světu“
- 1979 válka s Vietnamem (podporovaný SSSR)
- 1989 konec bipolárního světa, masakr na Tiananmenu

Vývoj diplomatických vzťahů ČLR

1949/50.léta – hnědá barva

60.léta – červená barva

70.léta – oranžová barva

80.léta – žlutá barva

80.léta – žlutá barva

90.léta – světle žlutá

šedá barva – bez diplomatických vzťahů

Obečné trendy a strategie čínské zahraniční politiky

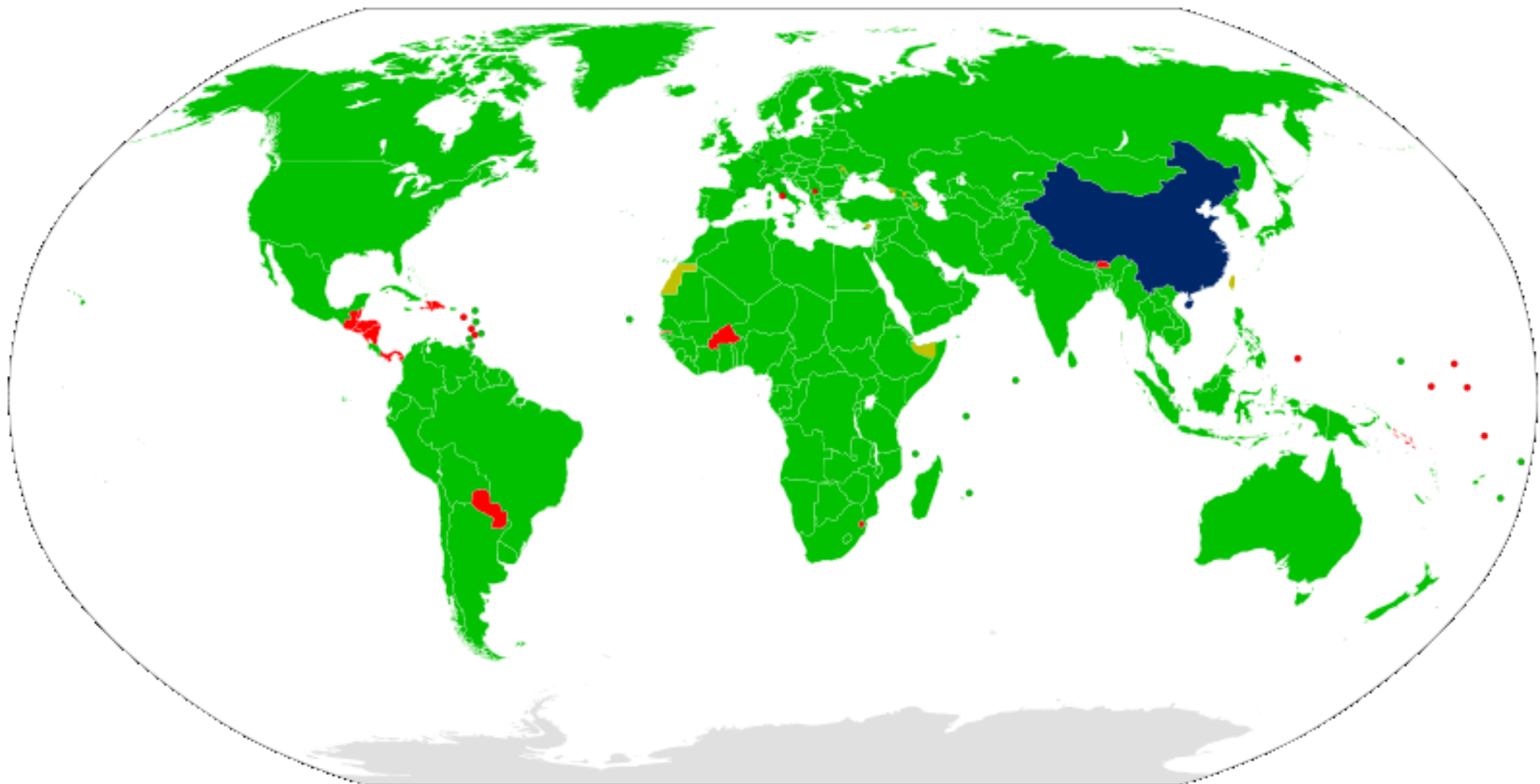
Koncepce „Mírového vzestupu Číny“ (*Zhongguo heping jueqi*)

- autorem termínu Zheng Bijian z Univerzity ÚV KS Číny
- od roku 2003 si ho osvojila čtvrtá generace vedení ČLR (vývoj)
- odvolává se na starověkou politickou filosofii (Guanzi, Laozi, Confucius, Mencius, Mozi, Xunzi, and Hanfeizi) a vojenskou strategii (Sunzi: Bingfa)
- multilateralismus a využívání „soft power“ metod (Konfuciovi instituty, noviny Global Times, televize CCTV 9, PR kampaně)
- analogie k vnitropolitické koncepci „Harmonické společnosti“
- Yan Xuetong, Daniel Bell, tzv. Nový konfucianismus

Další trendy:

- investice do zbrojení
- důraz na export
- důraz na vědu a výzkum (studium v zahraničí)
- zajišťování trhů a surovinových zdrojů

Současný stav diplomatických vztahů ČLR

Země bez diplomatických vztahů s ČLR

Afrika

- Burkina Faso (1961–1973, 1994)
- Gambie (1968–1974, 1995)
- São Tomé and Príncipe (1997)
- Swazijsko (1968)

Evropa

- Vatikán (1942)

Oceánie

- Kiribati (2003)
- Marshalské ostrovy (1998)
- Nauru (1980–2002, 2005)
- Palau (1999)
- Šalamounovy ostrovy (1983)
- Tuvalu (1979)

Střední a Jižní Amerika, Karibské státy

- Belize (1989)
- Dominikánská republika (1957)
- El Salvador (1961)
- Guatemala (1960)
- Haiti (1956)
- Honduras (1965)
- Nikaragua (1962–1985, 1990)
- Panamá (1909)
- Paraguay (1957)
- St. Kitts and Nevis (1983)
- St. Lucia (1984–1997, 2007)
- St. Vincent a Grenadiny (1981)

Asie

- Bhútán (neuznává ani Taiwan)

Čína - Taiwan

Taiwanskou otázku nepovažuje ČLR za problém mezinárodní politiky

Uplatňuje politiku jedné Číny

Na politické a vojenské úrovni napjaté vztahy

Na úrovni obchodu, kulturní a společenské výměny vztahy velmi dobré

Klíčový partner Taiwanu - USA - ručí vojensky za status quo v taiwanské úžině

Anti-Secession Law 2003

Od zvolení Ma Ying-jeou (KMT) za prezidenta v roce 2008 dochází k stabilizaci vztahů

Čína - USA

Dvě největší ekonomické a politické velmoci současnosti

Od 70. let dochází k politickému sblížení spolu se vzrůstajícím velmocenským soupeřením

Spojuje je vzájemný obchod a ekonomické vazby

- ČLR je největší zahraniční věřitel USA
- Obchodní bilance v roce 2006 byla 360 miliard USD ve prospěch Číny
- dlouhodobé podhodnocení RMB vůči USD nahrává exportu z ČLR do USA

Hlavní zdroje napětí mezi USA a ČLR

- Taiwan
- Tibet a dalajláмова exilová vláda
- dodržování lidských práv
- zbrojení a vzájemné vojenské špionáže
- vytváření ekonomických bariér
- střety zájmů v mezinárodní politice (Blízký východ, Afgánistán, Severní Afrika...)

Regionální soupeři

Japonsko

- silné resentimenty z období japonské okupace Číny (1937-1945)
- pravidelně ožívány územními spory, návštěvami japonských politiků svatyně Jasukuni, státem autorizované učebnice historie
- regionální konkurence – ekonomická a politická
- vazby Japonska na USA, americké vojenské základny

Indie

- hlavní ekonomický a politický konkurent v regionu
- Nejlidnatější země světa a nejrychleji rostoucí světové ekonomiky
- velmi odlišné kulturní zázemí a historická zkušenost
- územní spory na čínsko-indické hranici
- Indie poskytuje azyl Tibetské exilové vládě
- "Sino-Indian ties would be the most important bilateral partnership of the century,"
- člen BRIC (Brazílie, Rusko, Indie, Čína)

Strategická partnerství v sousedství

- **Pákistán** - vyvažuje moc Indie v regionu, ekonomická a strategická spolupráce
- **Mongolsko** – zdroj uhlí a drahých kovů, masivní čínské investice
- **Rusko a Střední Asie** (Kazachstán, Kirgizstán, Tádžikistán a Uzbekistán) – Shanghaiská pětka
- **Severní Korea** – ČLR hlavním partnerem, politická karta vůči Japonsku, USA, Rusku, Jižní Koreji (diskuse 4 + 2)
- **Jižní Korea** – zásadní obchodní partner, vyrovnaná obchodní bilance
- **ASEAN** (Brunej, Kambodža, Barma, Indonésie, Laos, Malajsie, Filipíny, Singapur, Thajsko, Vietnam) – ekonomická spolupráce, diplomacie

Nové trhy, surovinové a energetické zdroje

Blízký východ

- Saudská Arábie, Írán (Libye, Sýrie, Irák)
  - energetické zdroje

Afrika

- dobré vztahy od 50. let, podpora proti-kolonializačního boje a afrického socialismu
- obchod mezi Afrikou a Čínou dosáhl v roce 2010 úrovně 114 miliard USD (positivní obchodní bilance na straně ČLR)
- masivní čínské investice do infrastruktury, energetiky, telekomunikací, průmyslu a obchodu
- Afrika jako odbytiště čínského zboží, surovinová a energetická zásobárna
- vzdělávací výměny (afričtí studenti na čínských univerzitách)
- vzrůstající intenzita protičínských nálad
- kritika Číny za neo-imperiální politiku, podporu diktatur, dovoz zbraní

Sporná území

- Tibet
- Východní Turkestán
- Spratlyovy ostrovy
  - nároky ČLR, Vietnamu, Taiwanu, Malajsie, Filipín a Bruneje
  - strategická poloha, rybolov a ložiska ropy a zemního plynu
- ostrovy Senkaku/Diaoyu Islands
  - nároky ČLR, Japonska a Taiwanu
- jižní Tibet (Arunachal Pradesh)
  - nároky Indie a ČLR

Evropská unie a ČR

- EU je největším obchodním partnerem Číny
- Čína je druhým největším importérem do EU hned po USA
- mezi 2009 a 2010 export EU do Číny vzrostl o 38% zatímco čínský export do EU vzrostl o 31%
- Čína se podílela na financování dluhu některých evropských zemí na počátku ekonomické krize
- Evropa buduje s Čínou systém strategických partnerství
- nejednotný přístup evropských zemí k požadavku na dodržování lidských práv a Tibetu